

VÝCHOVNÝM KONCERTŮM ODZVONILO. NEBO NE?

Jak se v čase mění možnosti netradiční výuky hudební výchovy

Časy, kdy se výchovný koncert rovnal trestu pro pedagogy a nudnému utrpení pro žáky ve čtrnácté řadě potemnělého sálu, se postupně mění v minulost. Dnešní realita naštěstí vypadá zcela jinak. Nápadité programy městských filharmonii i jiných hudebních souborů mohou změnit koncert ve výjimečný zážitek pro děti i učitele – ať už propojením hudby s historií či architekturou, nebo rovnou hrou na vlastní tělo. A možná pak dojde i na to, že vám žáci nadšeně řeknou, podobně jako Smoljak se Svěrákem: „Pane profesore, zazpíváme si...“

Svůj přístup zakládá na dlouholetých zkušenostech v práci s dětmi se speciálními potřebami, s hendikepem nebo třeba s mutismem, které se pomocí hudby naučily komunikovat.

„Při práci s těmito dětmi začala moje cesta vnímání hudby ne jako cíle, ale jako prostředku. Na jedné straně jsme hráli a poctivě pracovali s hudebním řemeslem, ale hlavním cílem bylo pokusit se dítěti zprostředkovat živý kontakt, možnost sebevyjádření, otevřít mu dveře do nového způsobu komunikace nebo kontaktu se

Vytvořit z dětí posluchače – ne je jen naučit několik hudebních po-
uček. Splnit tento cíl nemusí být vždy snadné, na druhou stranu leckdy stačí vzít děti přímo k pramenům. Smetanovu Vltavu zná téměř každý, a na to sází dámské dechové uskupení Kalabis Quintet. Pro svůj edukační autorský projekt *Příběh Vltavy*, který vznikl na jaře 2025, proto jeho členky zvolily téma této slavné skladby. Hudebnice působí v orchestrech Národního divadla, Státní opery a PKF – Prague Philharmonia a zároveň se aktivně věnují pedagogické činnosti.

„Celý koncert je postavený jako jeden příběh – putování po řece Vltavě. Během něj děti postupně potkávají jednotlivá zvířátka, která představují naše nástroje, a zároveň se jejich prostřednictvím setkávají se známými melodiemi světových skladatelů,“ vysvětluje členka kvintetu Adéla Psohlavcová, která hraje na lesní roh. Během programu, který je určen pro děti z mateřských škol a z 1. stupně základních škol, hudebnice pracují s obrázky zvířat, s vodou a dalšími vizuálními i zvukovými efekty, aby děti hudbu nejen slyšely, ale také ji viděly a mohly si ji spojit s konkrétním příběhem. Velkou výhodou je i možnost financování koncertů ze šablon Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK), díky kterému mohou program MŠ a ZŠ zařadit do svých aktivit bez nutnosti hradit ho z běžného rozpočtu.

„Je pro nás důležitý prožitek přes dětskou představivost. Dáváme dětem prostor reagovat, odpovídat a také nám pomáhat během samotného koncertu, protože celý program je interaktivní. A my na jejich odezvy opravdu reagujeme, nejsme tam jen od toho, abychom odříkaly připravený text,“ doplňuje hornistka.

Děti mohou být přímo ve středu dění, vidí hudební nástroje zblízka, pozorují, jak

Pódium před začátkem domácího koncertu v Rudolfínu

vzniká zvuk a co je k tomu potřeba. Fakt, že jsou hudebnice přímo mezi nimi, ne někde daleko na pódiu, pomáhá vytvořit prostředí, ve kterém se děti nebojí být zvědavé, spontánní, živě reagovat a ptát se na to, co je zajímavé. „I pro nás je to často zábavné a každé provedení je originální,“ popisuje s úsměvem Psohlavcová. Malí posluchači dostanou i program v podobě omalovánky. „Mohou si v nich jednotlivé skladby později najít, pustit si je doma s rodiči a vyprávět jim, co během našeho putování po Vltavě zažili. A protože Vltava po našem příběhu pokračuje dál do Labe, přejeme si, aby stejně tak pokračoval jejich příběh s hudbou, i po našem odchodu,“ dodává.

Bez obav a bez předsudků

Pro pedagoga a autora konceptu *Hudbou k sobě* Ondřeje Tichého není hudba cílem, ale především mocným nástrojem. Nástrojem, díky kterému mohou děti i dospělí uvolnit své vnitřní napětí a vyjádřit emoce i tam, kde běžná slova přestávají stačit.

skupinou,“ popisuje Ondřej Tichý, který workshopy vede už téměř 25 let. Na svůj úplně první hudební workshop si velmi dobře vzpomíná: „Oslovila mě tehdy mezi národní mateřská škola, někdy v roce 2001. Každé dítě tam mluvilo jiným jazykem. Říkal jsem si, že jim nebudu plést hlavu dalším jazykem, a tak jsme začali komunikovat beze slov – pomocí hudby.“ Tehdy začal vymýšlet způsoby, jak pracovat s celou skupinou takovým způsobem, aby zároveň každé dítě dostalo svůj nástroj. „Někde tam se začala rodit myšlenka konceptu *Hudbou k sobě*. Význam slov „hudbou k sobě“ naplňuje obě roviny projektu, jak rovinu nacházet cestu k sobě samému, tak k sobě navzájem. Hudba zde funguje jako svět otevřený každému, nejen těm, kteří jsou nadaní nebo mají talent,“ konstatuje lektor.

Workshopy dnes realizuje pravidelně i jednorázovou formou. „Pracujeme jak se samotnou třídou, tak s jejím učitelem. Smyslem je zde nejen podpořit jazyk, ale

► také samotného pedagoga a dát mu příležitost zažít svou třídu z odstupu a také mu nabídnout podporu. Ve školách často mluví i se speciálním pedagogem, školním psychologem a obsah programů je pokaždé jiný. Někdy je potřeba podpořit spolupráci, komunikaci, někdy naopak čistě hudební kompetence nebo zaměřit program preventivně,“ popisuje Tichý, co předchází samotné práci s dětmi ve třídě.

Důležitou součástí workshopů je i správně nastavené prostředí. Začátek probíhá většinou ve velkém kruhu, zhasnou se zářivky, aby se vytvořilo příjemné prostředí. „Začínáme drobnými cvičeními, která jsme za ty roky propracovali a která mají i své přesné zákonitosti a pravidla pro daný věk, typ skupiny atd. Jsou to cvičení bez nástrojů, jde jen o sladění rytmu nebo sladění skupiny jako takové. Vydechnutí, nadechnutí či různá prostorová cvičení,“ popisuje Tichý a dodává: „Každé dítě dostane svůj vlastní nástroj a každý nástroj má svůj charakter. Nejsou to nástroje, které by vyžadovaly předchozí učení – někdy jde o perkusivní nástroje, někdy o obyčejné kameny, někdy o nástroje vyrobené speciálně pro tento účel – vyrábíme i složitější nástroje pracující s motorikou ruky, jindy pracujeme s tělem a s hlasem. Je to postupná cesta návratu k rovnováze, která je naší lidskou přirozeností. Těžko se to popisuje, chtělo by to zažít zevnitř. Ale když se nám workshop podaří, děti ani učitelé nechtějí končit a bývá problém dodržet časový limit,“ usmívá se.

Ondřej Tichý dlouhodobě spolupracuje také s Českou filharmonií. Vedoucí tamního edukačního oddělení Petr Kadlec se před pár lety zúčastnil jednoho z workshopů, které Tichý vedl. Vznikla z toho spolupráce a projekt *100 minut mezi tóny*, určený dětem, dospělým i celým rodinám.

Vzdělávací oddělení se snaží dlouhodobě velmi pečlivě sledovat, co se děje „v terénu,“ a hledá způsoby, díky kterým nachází cestu, jak předat hudbu další generaci. Snaží se také propojit profesionální muzikanty s běžným světem. „V tuhle chvíli se mnou jezdí do škol muzikanti z České filharmonie i z dalších orchestrů, špičkoví hráči. I pro ně bylo zpočátku těžké odložit

Program V orchestru

noty, vyjádřit čistou emoci. Učení probíhá vzájemně. Oni jsou příkladem dětem a ty zase obrovsky obohacují je, protože muzikanti musí reagovat na to, co se aktuálně děje. Vznikají tak i nové skladby, které vyšly minulý rok na našem společném CD *Cesta mezi tóny*. Nahrávky mapují nejen posledních šest let spolupráce, ale také nabízí doplňkové materiály a cvičení pro pedagogy i děti,“ popisuje Tichý. Hudebníci se zároveň podílí na programech pro školy. Celoroční projekt s ČF je určen školám, které se vzájemně potkávají během školního roku a pracují na přípravě závěrečného setkání všech dětí a pedagogů. Během jedné sezony se zapojí osm až deset tříd z různých škol i koutů republiky.

Nedílnou součástí tohoto uvolněného přístupu je také odbourávání hluboce zakořeněných traumat, která si řada dospělých – včetně samotných pedagogů – nese už od dětství. Tichý ve své praxi naráží na lidi, kterým kdysi někdo srazil sebevědomí větou: „Ty radši jen otvírej pus.“ Výsledkem je pak strach z vlastního hlasu a falešné přesvědčení, že hudba je umění určené jen pro talentované. „Přišla za mnou asi pětadesátiletá paní, které kdysi někdo řekl, ať radši nikdy nezpívá, že by na svůj hlas měla mít zbrojní pas. Odhodlala se k tomu po více než čtyřiceti letech a za tři roky s námi zpívala na vystoupení,“ vypráví lektor. Podle něj je zásadní tento tlak na výkon opustit a vrátit se k fyziologické přirozenosti, protože samotný dech a tlukot srdce jsou již určitým druhem hudby.

„Příprava hudební výchovy vyžaduje od pedagogů někdy obrovské množství energie, kreativity a dovedností. Vůbec se nedivím tomu, že to někdy vzdají. My jim nabízíme opačnou cestu a provázíme je v nacházení způsobů, jak využít toho, co jim je vlastní, k hudební a lidské komunikaci s dětmi. Když pedagogové odhodlají letitý ostych a dovolí si ve třídě autenticky a bez strachu pracovat se zvukem, něco se začne měnit. Učitelé tak rázem získají překvapivě silný nástroj, jak zklidnit, naladit a sjednotit třídu – a to klidně i před hodinou matematiky,“ poznamenává.

K tomu je také podle něj potřeba přestat z hudební výchovy dělat izolovaný předmět a po vzoru Jana Amose Komenského jej vrátit do každodenního školního života. „Hudba by se měla stát přirozenou součástí učení, protože dnešní děti potřebují vnímat svět nejen rozumem. Potřebují se naučit budovat vědomí sama sebe svým přičiněním, učit se kráse spolupráce, objevovat společný smysl věcí kolem sebe nebo to, jak nacházet vnitřní spokojenost bez vnějších lákadel,“ uzavírá Tichý.

Místo tradičního drilování tříčtvrtečního rytmu zde přichází ke slovu tzv. *muzikofiletika*, tedy tvořivé, zážitkové pojetí hudební výchovy, v níž je hudba především podpůrným prostředkem směřujícím k rozvoji potenciálu osobnosti člověka, jeho emočních, kognitivních, sociálních a uměleckých schopností a dovedností.

Na koncert v bačkorách

Na pódiu Dvořákovy síně v pražském Rudolfinu právě začíná domácí koncert. Ano, čtete správně. Zatímco hlediště je prázdné, posluchači jsou pohodlně usazeni v křesílkách i na polštářích na prknech, která znamenají svět. Tlumené osvětlení lampiček a plyšový medvěd, který si hoví vedle klavírního křídla, dodávají unikátnímu koncertu tu správnou „domáckou“ atmosféru. Violoncellista Tomáš Jamník, který si pro tuto příležitost neváhal about bačkory, protože se podle svých slov v Rudolfinu cítí jako doma, tu dnes se svými hosty hraje pro několik desítek lidí, kteří podpořili vznik aplikace Resital. Ta pomáhá propojit publikum s profesionálními hudebníky, které si může zájemce o poslech klasické hudby pozvat k sobě do obýváku nebo

Workshop ve škole

třeba na zahradu. Autor projektu Tomáš Jamník před deseti lety dostal nápad, jak přiblížit klasickou hudbu širšímu publiku. Proto tehdy vznikla aplikace Vážný zájem, díky níž proběhlo už více než tisíc domácích koncertů. Nyní se její nová verze Resital chystá na expanzi do zahraničí.

„Vracíme domácí koncerty mezi společenská témata, protože jsou důležitou součástí západní vzdělanosti. Není to ale žádný snobismus, naopak – posluchače fascinuje poslech nablízko, vážná hudba se stává sama o sobě velmi živou,“ říká Jamník, který jako sólista hostoval u významných českých i zahraničních orchestrů v Berlíně, Jeruzalémě, Córdoba či Londýně. Na otázku, zda by takový „domácí“ koncert fungoval i ve školní třídě, s pevným přesvědčením odpovídá, že v tom nevidí žádný problém. Je ale potřeba, aby mělo vystoupení edukativní, leč nepodbíživý formát. „Děti poznají jakoukoliv strojenost nebo škrobenost. Vážná hudba se nesmí prezentovat ve své skóřapce, ale musí jít přímo k jádru. Nejlepší je před mladé publikum posadit mladé hráče. Uvidí, že se stejným zaujetím, s jakým chodí třikrát týdně na fotbal, lze i cvičit na hudební nástroj. A že to má mnoho společného,“ vysvětluje violoncellista a dodává: „Také se nesmí donekonečna opakovat Humoreska. Je spousta skvělého repertoáru, který

Foto Marek Volf

Violoncellista Tomáš Jamník a jeho hosté při domácím koncertu v Rudolfinu

poodhaluje bohaté české hudební dějiny. Máme tu soudobé skladby, díla skladatelů... Je to nevyčerpatelná studnice.”

V sousedním Německu, kde Jamník nějakou dobu žil a koncertoval s Berlínskou filharmonií, zažil velmi zdařilé pojetí edukativních hudebních programů. „Filharmonie do vybraných školek, záměrně i do těch v problémovějších lokalitách, vysílala „eskortní hudební jednotku“, která dětem představila nástroje a nechala je, aby si na ně zahrály. Ne však jednou, ale opakovaně, rozprostřené do celého roku. Na závěr šly děti do Berlínské filharmonie, kde se cítily jako doma – viděly tam hudebníky, kteří k nim vážili cestu, znaly nástroje, repertoár i samotnou budovu,“ popisuje hudebník svou zkušenost.

O tom, že hudba funguje nelehce na ne-tradičních místech. Jedním z nich byl i ten v brněnské čtvrti Cejl. „Hráli jsme klasiku, klasiku, klasiku... a publikum bylo takové smutné,“ vzpomíná Jamník. „Pak se z jejich řad ozval požadavek, abychom zahráli Game of Thrones. Vyhověli jsme jim a všichni byli spokojeni.“ Ukazuje se tedy, že nejlepší cestou k divákovi je bourání bariér přímo v terénu – což je přesně to, o co se dnes snaží celá řada tuzemských komorních souborů i lektorů filharmonií.

Divadlo místo suchého výkladu

Filharmonie už dávno pochopily, že suchý encyklopedický výklad o životě skladatele dnešní mládež ze židli nezvedne. Místo tradičních moderátorů tak na scénu stále častěji nastupují herci a herečky s divadelními formáty, které vnášejí do hudby silný příběh. Jedním z příkladů je cyklus Filhramonie, který už třetím rokem pořádá Filharmonie Hradec Králové. Ta vsadila na úzkou spolupráci s herci Klicperova divadla a nabízí programy s nápaditými názvy jako *Opera je cool* nebo *Nástroje vrací úder*.

Moravská filharmonie Olomouc zase na říjen letošního roku chystá zbrusu nový program *Zázračné dítě – Wolfgang Amadeus Mozart*, kde se role vypravěče chopí herec Jan Šprnar. Genialita, hravost a schopnost improvizace tohoto hudebního skladatele je pro něj ideálním zdrojem inspirace. „Naši značkou je právě propojování lidské stránky velikána a jeho odkazu. Nejlepším nástrojem takového propojování je vždy humor a opravdovost při komunikaci s publikem,“ zdůrazňuje.

Herec, moderátor a autor scénáře v jedné osobě na sebe bere nelehkou úlohu: „Stojím mezi dvěma entitami, a ani jedna tam vlastně nechce úplně být. Symfonák má během sezony strašně nabitý program, a ještě dopoledne hrát pro školy? Děti přicházejí s tím, že tohle teda, kámo, bude super nuda! Z toho musím vycházet. Podstatné je překvapit, zaujmout a propojit všechny v sále. Svět vážné hudby je fascinující, plný dojemných příběhů a tvrdé práce,“ popisuje Šprnar a dodává: „Chceme si získávat mladé diváky tím, že ukážeme svět hudby formou hry, radosti a interakce. Ušijeme pro diváka smoking na míru, ale tenhle náš smoking září barvami a ještě přeneseme diváka do světa imaginace. Největší odměnou je pro mě okamžik, když si děti zavřou oči a vydrží celou skladbu poslouchat. V tom okamžiku si říkám, že moje práce má smysl a děláme to dobře.“

A že se dají pomocí hudby a divadla vyprávět dětem i velmi silné a nelehké příběhy z moderních dějin, dokazuje Česká filharmonie. Její edukační programy letos na podzim oslaví dvacet let od prvního požadu pro mladé publikum. Ve spolupráci s Dismanovým rozhlasovým dětským souborem vytvořili filharmonici program *Kam zmizel můj strýc, pane prezidente? Příběh Josefa Toufara*, jenž dalece přesahuje

- **Kalabis Quintet** – Dámské dechové uskupení, které stojí za edukačním projektem *Příběh Vltavy*. Tvoří jej: **Zuzana Leimer** (flétna), **Jarmila Jermářová** (hoboj), **Anna Spousta Sysová** (klarinet), **Denisa Kozáková** (fagot) a **Adéla Psohlavcová** (lesní roh).
- **Ondřej Tichý** – Pedagog, lektor a autor konceptu *Hudbou k sobě*. Ukazuje učitelům, jak využívat hudbu jako nástroj pro zklidnění, vyjádření emocí a komunikaci.
- **Tomáš Jamník** – Violoncellista a autor projektů *Vážný zájem* a *Resital*, který bourá bariéry vážné hudby pořádáním domácích koncertů a vystoupení na netradičních místech.

Zmiňované programy filharmonií

- **Česká filharmonie:** Projekt *Hudba do škol*, vzdělávací experiment *Opusy na kusy* a hudebně-historický program *Kam zmizel můj strýc, pane prezidente?*
- **Filharmonie Brno:** Projekty *V orchestru* a *Janáček a Jurkovič*, program *Hudba a dějepis* a výjezdní workshopy zážitkové hudební výchovy.
- **Janáčkova filharmonie Ostrava:** Hravé a divadelně laděné interaktivní koncerty jako *Ladí, neladí?!*, *Buší, nebuší?!* či *Fouká, nefouká?!*
- **Moravská filharmonie Olomouc:** Nový edukační program *Zázračné dítě – Wolfgang Amadeus Mozart*.
- **Filharmonie Hradec Králové:** Cyklus *Filhramonie* s programy jako *Opera je cool* nebo *Nástroje vrací úder*.

Tip: Prozkoumejte nabídku své nejbližší filharmonie. Skvělé edukační programy, hudební dílny i workshopy přímo do škol dnes proaktivně nabízí hudební tělesa po celé republice.

hranice běžné hudební výchovy. Vedoucí vzdělávacích hudebních programů ČF Petr Kadlec k tomu říká: „Jde o téma stále naléhavé a historické, které je propojeno se současností, a je třeba si ho neustále připomínat.“

Bourání prostorových bariér

Změnou neprochází jen samotný obsah, ale také prostor, v němž hudebníci hrají. Instituce se snaží cíleně rozbít pomyslnou zeď mezi nedostupným jevištěm a pasivním publikem. Podobně jako zmíněný domácí koncert na pódiu Rudolfinu funguje také originální projekt Filharmonie Brno *V orchestru*, určený pro starší žáky druhého stupně a středních škol. „Tato forma umožňuje publiku zažít hudbu doslova „zevnitř“. Orchester je rozmístěn po celém prostoru sálu Besedního domu a posluchači usedají ▶

► přímo mezi hudebníky," vysvětluje Kristýna Drášilová, šéfka edukačního oddělení brněnské filharmonie. „V rámci dalšího programu *Hudba a dějepis* se také soustředíme na skladby inspirované skutečnými historickými postavami. Prostřednictvím hudby tak studenty seznamujeme například s politickými problémy Velké francouzské revoluce, otázkami americké demokracie nebo s ruskou totalitou. Letos v rámci tohoto programu prozkoumáme také hudební dějiny města Brna nebo osobnost skladatele Bedřicha Smetany," doplňuje.

K dalším tamním zajímavým programům patří i ten s názvem *Janáček a Jarkovič*.

„Když jsme se zamýšleli nad tím, jak žákům přiblížit brněnskou osobnost skladatele Leoše Janáčka, přišlo nám zajímavé podívat se na něj trochu jinak než jen prostřednictvím jeho hudby. Přirozeně tak došlo ke spojení práce dvou lektorských oddělení – Filharmonie Brno a Moravské galerie," popisuje Drášilová a dodává: „Leoš Janáček i architekt Dušan Jarkovič čerpali z lidové kultury a moravských tradic, každý z nich ale úplně jiným způsobem. A právě toto propojení nám přišlo velmi zajímavé." Program se navíc odehrává v architektonicky velmi zajímavém prostoru Jarkovičovy vily, kde se obě osobnosti setkávaly. „Snažíme se přirozeně propojit to, co žáci slyší, s tím, co vidí kolem sebe. Hudbu nevnímáme jen sluchem, ani architekturu pouze očima," konstatuje Drášilová.

Na úzkou interakci s dětským publikem sází i Janáčkova filharmonie Ostrava (JFO) ve svých hravých programech *Ladí, neladí?!, Buší, nebuší?! Či Fouká, nefouká?!* Děti jimi provází vtipně pojmenované postavy, například Liběna Ladičková či Květena Fouknutá. Celý koncept je postaven na jasném příběhu. „Na začátku příběhu je konflikt, problém, který přirozeně uvede diváky do napětí, jak to všechno dopadne. Tento princip se opakuje ve všech těchto pořadech," popisuje Lenka Jaborská, která

Příběh Vltavy

vede edukační oddělení JFO. „Legrace je jedním z hlavních klíčů našich koncertů. Diváci mají radost, jsou často mile překvapeni, baví se. Jedním z cílů koncertů je také představit naše hudebníky JFO, poukázat na to, že jsou to kreativní lidé se smyslem pro humor a hravost," nastiňuje Jaborská a dodává, že děti za hudebníky na závěr přichází a společně si zkusí hru na hudební nástroj. Tím se dostávají do přímé interakce nejen s daným nástrojem, ale i konkrétním umělcem, což je pro ně jedinečná zkušenost. „Děti za námi často po skončení přichází s nadšenými ohlasy, jak moc se jim to líbilo a že chtějí přijít zase. Je to často velmi dojemné pro nás všechny. Dokonce se nám několikrát stalo, že dojaté byly i samotné paní učitelky. To jsou velmi silné momenty, které nás utvrzují v tom, že jsme zvolili správnou cestu a že to, co děláme, má obrovský smysl," uzavírá Jaborská.

Hudba až do třídy

Pokud to máte s vašimi žáky do koncertního sálu daleko, nezoufejte. Mnohé filharmonie pořádají workshopy zážitkové hudební výchovy přímo ve školách. Odpadá tak složité cestování veřejnou dopravou i náročná organizace. Dlouholeté zkušenosti mají s tímto typem programů ve Filharmonii Brno. „Hudební programy pro školy nabízíme primárně mimobrněnským zařízením, která se k nám do Besedního domu jen stěží dostávají," popisuje Kristýna Drášilová. Lekce tzv. zážitkové hudební výchovy podle ní nejen rozvíjí hudební citění, ale mají také velký sociální přesah, protože jsou založeny na spolupráci a týmové hře. „Podobně jako v opravdovém orchestru, ani tady nikdo nesmí hrát rychleji ani pomaleji, hlasitěji ani tišeji. Hudební aktivity tak můžeme využívat i pro práci s kolektivem, a to nenásilně a přirozeně. Právě v tom vnímám jejich největší přínos," popisuje lektorka s tím, že workshopy jsou často inspirací pro samotné pedagogy, kteří pak mohou na tuto zkušenost navázat ve svých hodinách HV.

V letošním školním roce vypsala Filharmonie Brno 350 lekcí workshopů a v tuto chvíli jsou zcela vyprodané. „Máme velkou radost, že se nám podařilo získat důvěru pedagogů a že se k nám opakovaně vrací – se svými nejmenšími i staršími studenty," poznamenává Drášilová. Edukační

aktivity naplno spustili před sedmi lety a jejich vývoj byl samozřejmě postupný. Ze začátků s několika málo nástroji Orffova instrumentáře a několika stovkami dětských posluchačů ročně se postupně povedlo vytvořit velmi komplexní a plnohodnotný hudebně-vzdělávací program, který v loňském roce navštívilo na 16 000 dětí.

Velkou podporu přímo pro učitele mateřských škol přináší také Česká filharmonie se svým projektem *Hudba do škol*. Tvůrci a lektori nabízejí těm, kdo chtějí s dětmi muzicírovat už v raném věku, množství rytmických, intonačních, pohybových a poslechových nápadů. Současně zde vzniká prostor pro sdílení vlastních zkušeností, ukázky příkladů dobré praxe a názorů metodických tipů. Série těchto čtyř workshopů se koná v EDUcentru v pražském Rudolfinu a je zcela zdarma. Stačí se jen přihlásit přes web ČF.

Na starší žáky z 2. stupně ZŠ a ze SŠ, respektive na jejich vyučující, pak cílí další inovativní aktivita České filharmonie s názvem *Opusy na kusy*. Ta, jak už napovídá samotný název, doslova rozebírá slavná symfonická díla, která má k dispozici Studio Rudolfinum v audiovizuální podobě. Pro letošek vybrali Dvořákovu Suitu A dur nebo Smetanovu Skočnou z Prodané nevěsty. V prvním kroku si pedagog zvolí seminář a vydá se na společné setkání do Prahy, kde probíhá metodická příprava společně s dalšími učiteli. Poté následuje zážitková hodina přímo ve škole, kam dojíždí lektor plně hradí Česká filharmonie.

Všechny tyto přístupy – ať už jde o komorní soubory, nezávislé lektory či velké symfonické orchestry – nakonec spojuje jeden zásadní fakt: změna úhlu pohledu na samotné děti. Vážná hudba totiž nemusí být vážná. Jde o živý organismus, který má potenciál nadchnout batolata (a při správné metodice) i zrudlé teenagery. „Obecně se snažíme naplňovat myšlenku, že dětský posluchač není méně náročný posluchač," zdůrazňuje na závěr Kristýna Drášilová. „A přesně tak k němu přistupujeme – s respekt, bez zbytečného zjednodušování a s přesvědčením, že i ti nejmladší dokážou v hudbě objevit mnohem víc, než bychom možná čekali."

Program V orchestru